

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/170065,Rozmowa-Ukradzione-dziecinstwo-Zenon-Ulatowski-Poznan-6-wrzesnia-2022.html>
20.03.2026, 06:42

Rozmowa „Ukradzione dzieciństwo. Zenon Ulatowski” - Poznań, 6 września 2022

Poznaj historię Stanisława Ulatowskiego, mieszkańca Wielkopolski, członka Związku Zachodniego, więźnia niemieckich obozów koncentracyjnych, zamordowanego w Zamku Śmierci Hartheim w Górnej Austrii, którą opowiada jego syn Zenon Ulatowski.

Jakie były losy przedstawicieli wielkopolskich warstw przywódczych w okresie okupacji niemieckiej? Gdzie trafiali aresztowani polscy konspiratorzy? Jak wyglądał pobyt polskich więźniów w pierwszym niemieckim obozie koncentracyjnym zlokalizowanym na okupowanych ziemiach polskich – Fort VII w Poznaniu? Jaki charakter miał obóz koncentracyjny w Mauthausen w Górnej Austrii? Kto zginął w Zamku Śmierci Hartheim w latach 1940-1944? Jak wyglądało życie codzienne w okupowanej Wielkopolsce w okresie okupacji niemieckiej z perspektywy dziecka?

Na te i szereg innych pytań odpowiada w rozmowie z Martą Szczesiak-Ślusarek oraz Tomaszem Cieślakiem z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu Zenon Ulatowski – syn Stanisława Ulatowskiego, Wielkopolanina i więźnia niemieckich obozów koncentracyjnych w okresie drugiej wojny światowej.

W pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej Niemcy aresztowali tysiące polskich działaczy społecznych i politycznych z Wielkopolski. Do końca 1939 roku w ramach operacji „Tannenberg” zamordowali około 10 000 z nich. Wiosną 1940 roku okupanci zrealizowali „Akcję Inteligencja”, której efektem było zatrzymanie kolejnych kilkudziesięciu tysięcy przedstawicieli polskiej inteligencji i organizacji konspiracyjnych, których wysłano do powstających obozów koncentracyjnych. Duża część Wielkopolan trafiła do obozu koncentracyjnego Fort VII w Poznaniu, a z stamtąd m.in. do KL Dachau, KL Mauthausen i KL Gusen. Część z nich została zamordowana w Zamku Śmierci Hartheim, który pełnił rolę głównego ośrodka eksterminacji istot niewartych życia w ramach „Akcji T4” i likwidacji niezdolnych do pracy więźniów obozów koncentracyjnych („Akcja 14f13”).